

**Evangelická teologická fakulta
Univerzity Karlovy
Posudek oponenta bakalářské práce**

Student: Barbora Deutschová

Název Práce: Sociální práce s osobami bez přístřeší vykonávající trest odnětí svobody Vliv sociální práce na snižování recidivy

Vedoucí: PhDr. Pavel Pěnkava, Ph.D.

Oponent: Mgr. Štěpán Ripka, Ph. D.

Studium: Bc.

Bakalářská práce Barbory Deutschové se věnuje tématu sociální práce s osobami vykonávajícími VTOS, především pak přechodu z VTOS do komunity a vlivu sociální práce na recidivu. Studentka podává přehled základních východisek a literatury v českém jazyce k tématům bezdomovectví a vězeňství, popisuje roli sociálního pracovníka ve věznicí a napojení sociální práce na další systémy, jako je sociální kuratel a činnost dalších zapojených agentur. Těžiště empirické části spočívá v popisu kazuistik odchodů klientů z VTOS do komunity a činnosti sociálního pracovníka.

Na příkladu čtyř klientů studentky je ukázána role sociální práce v pomoci při překonávání strukturálních i individuálních bariér přechodu z instituce do komunity. První klient odcházel z VTOS po cca 25 letech s krátkými pauzami. SP mu zprostředkovala přístup k finanční podpoře pro hrazení prvního měsíce na ubytovně a navigovala ho na novém místě (nechtěl se vracet do místa TP). Pomohla mu najít práci a vypracovat i záložní plán. Kazuistika je uzavřena „happyendem“ – klient si našel zaměstnání a přítelkyni a stal se soběstačným. Druhá kazuistika popisuje mladou klientku, která se také po výstupu z VTOS nechce vracet do místa trvalého bydliště, a proto využívá program úhrady ubytování a asistence sociální pracovníce při hledání zaměstnání a vyřízení dávek. Přechod do Prahy probíhá bezproblémově a klientka brzy získává dostatečný příjem na úhradu životních nákladů. Klientka má syna v péči své matky a zatím nevidí cestu ke své rodině zpět. V tuto chvíli kazuistika končí. Třetí klient odchází v 35 letech z VTOS a sám si říká o doprovod k zařízení práce a dávek. S pomocí sociální pracovníce se mu podaří stabilizovat a po roce navazuje vztahy s rodinou. Příběh má dobrý konec. Čtvrtý klient, původem z Ostravy, po VTOS odchází do Prahy, nachází si s pomocí sociální pracovníce práci a místo na ubytovně. Začíná řešit dluhy, zakládá si účet v bance, vše se však zlomí momentem, kdy je mu nabídnuta půjčka a on začíná hýřit, vrací se k drogám a ztrácí kontakt se sociální pracovníci. Studentka v této kazuistice vyhodnocuje, že zlomovým bodem byla nabídka půjčky a nezvládnutí situace, kdy měl klient po delší době nedostatku hotovosti možnost utrácet.

Co se týče textového zpracování, jazyka a poznámkového aparátu práce, nemám výhrad, studentka prokázala dostatečné zvládnutí řemesla. Práce je přehledná a odpovídá svou strukturou, rozsahem i mírou podrobnosti požadavkům kladeným na bakalářskou práci v oboru sociální práce.

Co se týče přehledu v odborné literatuře o tématu bezdomovectví a vězeňství a efektivitě case managementu při propouštění z institucionálního uspořádání, zde bohužel musí vznést výhradu, která však nejde přímo za studentkou. Ocenil bych, kdyby byli studenti více vedeni k hledání pevných základů svého výzkumu a psaní. Chybí mi práce se zahraničními databázemi odborných článků, s přehledy literatury a metaanalýzami tématu, se základními kameny vědeckého poznání. V intervencích sociální práce existuje řada databází „what works“, řada praxí založených na důkazech. Pokud by práce aspirovala na publikaci, určitě bych doporučoval alespoň základně se zorientovat v zahraniční literatuře k tématu.

V přehledu literatury v ČR studentka však prokázala jednak dostatečnou znalost relevantní literatury, ale také schopnost syntetizovat výsledky práce ostatních. Studentka prokazuje svoji vyzrálou a erudici, z textu je patrná zkušenost sociální pracovníce a schopnost kriticky číst a interpretovat texty ostatních.

Oceňuji přesah do praxe a doporučení meziřesortní spolupráce.

Zdůvodnění, závěr: Studentka prokázala orientaci v tématu vězeňství, bezdomovectví a sociální práce při přechodu z VTOS do komunity, jak v přehledu výzkumné a policy literatury, tak na příkladu vlastní praxe. Současně studentka prokázala kompetenci reflexivního a analytického pohledu na vlastní práci. Celkově hodnotím tuto práci jako výbornou a doporučuji ji k obhajobě.

Otázky, podněty k diskusi při obhajobě:

Kazuistiky mají společný jmenovatel, který není podle mě v práci dostatečně reflektován: jde o lidi, kteří se z VTOS dostávají do Prahy skrze organizaci Romodrom a skoro všichni mají možnost skrze sociální pracovníci využít program uhrazení prvního měsíce na ubytovně. Důležitým předpokladem úspěšného přechodu je také okamžité navázání klientů na pracovní příležitosti, které v době konjunktury a velmi nízké nezaměstnanosti znamenají pro klienty se zápisem v trestním rejstříku konečně šanci. Zajímalo by mě, jaké jsou další faktory, které přispívají k úspěchu či neúspěchu, kromě sociální práce, a jaké situace je sociální práce schopna ovlivnit. Bezdomovectví je často konceptualizováno jako vyloučení ze vztahů a tím i zdrojů, ocenil bych i více rozpracovat tento aspekt – jak se sociální práci nad rámec shánění zaměstnání a bydlení daří napojovat klienty na místní komunitu, pomáhat jim budovat smysluplné a důvěrné vztahy? A nakonec by mě zajímalo časové hledisko. Výzkumy propouštění z institucí a napojování na komunitní zdroje ukazují, že prvních devět měsíců je kritických¹, klienti, kteří se zapojí a stabilizují po tuto dobu, mají již velmi vysokou pravděpodobnost udržení. Pracuje s těmito výzkumnými závěry i sociální práce při přechodu z VTOS do komunity?

Navrhované hodnocení: A-výtečně

V Praze.....dne .18. 6. 2020

.....
podpis oponenta

¹ Herman DB, Conover S, Gorroochurn P, Hinterland K, Hoepner L, Susser ES. Randomized trial of critical time intervention to prevent homelessness after hospital discharge. *Psychiatr Serv.* 2011;62(7):713-719.
doi:10.1176/ps.62.7.pss6207_0713